

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y. ET L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DU COMITE INTERACADEMIQUE
DE BALKANOLOGIE DU CONSEIL DES ACADEMIES
DES SCIENCES ET DES ARTS DE LA R.S.F.Y. ET DE L'INSTITUT
DES ETUDES BALKANIQUES

X

BELGRADE 1979.

Већ 1807. године Захаријадис преводи „с греческога на славно-сербски језик” — *Два совјетителна слова Плутарха Херонеја о воспитанији детеј и Исократа ретора о благонравији јуности*, док је превод Лукијана уследио после готово три деценије.

— Јоанис Тарнанидис, *Упоредно проучавање новина „Ephéméris” и „Сербскија новини”* које су у Бечу издавала грчка браћа Маркидес Пуљу, у току 1791—1792. (стр. 115—122). — Полазећи од анонсе коју су издавачи крајем 1790. године упутили читаоцима и у којој стоји њихова намера да издају новине упоредо на грчком и српском језику, аутор прилога подсећа да се „Ephéméris” доиста појавила 31. децембра 1790. док су се новине на српском језику јавиле под именом „Сербскија новини” тек 14. марта следеће — 1791. године. Од тада се новине на оба језика јављају истовремено, сваког уторка и петка, све до 10. децембра 1792. Исте године, 28. децембра, уредништво српских новина преузео је Стефан Новаковић настављајући да их издаје под новим именом „Славно-сербскија вједомости”. Овде је аутору промакла једна свакако сасвим случајна омашка да „le journal serbe passa sous la direction du

serbe Stojan Novaković” (стр. 116); утолико пре што испод текста у белешци 5 стоји *Стеф. Новаковић*... према овде наведеној литератури, посебно према ауторској књизи — *Τὰ προβλήματα τῆς Μητροπόλεως Καρλοβυζίου κατά τὸν Πη' αἰῶνα καὶ ὁ Γιовάν Ραΐαῖς (1726—1801)*, (стр. 95).

Указујући затим на бројне међузависности „Сербскија новини” у односу на грчке „Ephéméris” Ј. Тарнанидис закључује да овакав начин упоредног издавања новина представља интересантан феномен у животу двеју етничких група на крају XVIII века.

У прилогу С. Кисаса, *Иконе „Менологиона” из Козане* (стр. 93—113) презентирани су четири мале иконе са два лица из збирке Народне библиотеке у Козани. После описа икона следи расправа о представама иконографски посебно занимљивим, а затим и нека запажања о техници израде икона. На основу словенских натписа и на основу појединости уметничког метода израде, иконе се приписују Христофору Жефаровићу, једном од највећих уметника на Балкану у првој половини XVIII века. У ствари, иконе из Козане сликане око 1730, чине најстарије Жефаровићево дело.

Миодраг Стојановић

ENCICLOPEDIA ISTORIOGRAFIEI ROMANEȘTI Editura științifică și enciclopedică, București, 1978.

Појава *Енциклопедије румунске историографије* у издању Научне и енциклопедијске издавачке куће у Букурешту (1978) представља значајан научни и издавачки подухват и догађај.

Овај рад је припремио колектив аутора на челу са универзитетским професором др Штефаном Штефанеску-ом, дописним чланом Академије наука СР Румуније.

На 470 страна Енциклопедија приказује историјску мисао (историчаре, дела, институције) од тренутка њене појаве и афирмације, а односи се на целокупно румунско подручје — како то оцењује проф. Штефанеску у увод-

ном делу, у коме се даје и кратак преглед развоја румунске историографије.

Објављивање *Енциклопедије румунске историографије*, дело за које се већ давно осећала потреба, представља заиста научни догађај од прворазредног значаја. Ово тим више што је то први обимнији и потпунији рад који обухвата развој румунске историографске науке. Истина, у прошлости је изашло више студија и радова који су били посвећени румунској историјској мисли, приказивању појединих знаменитих румунских историчара, а објављени су и вредни радови о исто-

ријском стваралаштву у разним раздобљима. Међутим, ранији су радови само припремили терен за издавање једне потпуне историографије — дело од значаја како за румунску историјску науку, тако и уопште за европску историографију.

Енциклопедија румунске историографије је подељена на шест делова, односно поглавља. Прво поглавље под насловом *Личности* је најобимније. Овај део је природно и најбогатији и посвећен је румунским историчарима. Сем историчара по струци, у Енциклопедији су обухваћени и презентирани и најзначајнији истраживачи у области уметности, књижевности, науке, технике, медицине итд. Укупно су приказане микробиографије око хиљаду истраживача-историчара са целе територије данашње СР Румуније.

Део посвећен историчарима обухвата: а) биографске податке о сваком приказаном историчару и његов истраживачки домен; б) кратку карактеристику научног рада сваког појединог истраживача и његовог научног дела; ц) библиографски избор главних радова, објављен до почетка 1976. године; д) библиографију која се односи на догичног историчара.

Колектив аутора пружа нам богат ризницу развоја румунске историјске науке презентирањем великог броја истраживача у области историје, научне дисциплине која бележи снажан успон у годинама изградње социјалистичког друштва.

Други део „Институције” обухвата податке о установама чија је делатност везана за научно-истраживачки рад и за популарисање знања из области историје. Ради се о удружењима, друштвима и институцијама из прошлог века па све до наших дана, а чији је допринос напретку румунске историографије несумњив. Може се констатовати постојање великог броја научних установа које се баве историјском проблематиком, што потврђује културно-научни значај ових институција за свеукупни развој историографије.

Писци енциклопедије дају нам и кратак историјски приказ поје-

диначно сваке институције, њен организациони облик, основне делатности, публикације, раније и садашње руководство, сарадњу са другим установама и друге интересанте податке.

Посебан интерес представља поглавље *Извори*, које обухвата историјска документа и сведочанства о целокупном политичком, друштвено-економском и културном животу румунског друштва. Велике збирке историјских докумената свих врста (дипломатске, правне, епиграфске и др.) обележавају драгоцену остварења румунске историографије и у области прикупљања историјских извора.

За истраживаче у области историјских наука од велике користи је и поглавље *Инструменти за рад*; ово поглавље пружа истраживачима сва нужна и неопходна помоћна средства за историјска истраживања (библиографије, каталоге докумената, хронолошке показатеље, инвентаре архивских фондова, упутства за рад у архивским институцијама, рукописе у библиотеци Академије СР Румуније итд.).

У делу под насловом *Периодика* обухваћени су историјски часописи, годишњаци, анали и часописи за археологију и музејске установе, како из прошлости, тако и из најновијег времена све до наших дана. Они су приказани хронолошким редом. Неки су историјски часописи објављени на француском језику, а има их и на језицима народности које живе на тлу Румуније (на немачком и мађарском језику). Као и претходно поглавље, такође и овај део енциклопедије је од посебне користи за историчаре-истраживаче.

Последње поглавље, којим се и завршава *Енциклопедија румунске историографије*, носи наслов *Синтезе*. Колектив аутора даје оцене о најважнијим делима која имају значај синтеза, а која се односе како на историју румунског народа тако и на општу историју. Овај део садржи и радове ранијих познатих румунских историчара, као и радове-синтезе чији су аутори из редова припадника народности (особито на не-

мачком језику). Од великог су значаја радови новијег датума који се односе на историју Румуна, јер омогућавају дубље упознавање развоја друштва на територији данашње суседне и пријатељске Румуније.

Несумњиво да рад овакве врсте захтева велике напоре и да је овај сложени подухват могао да оствари само већи колектив аутора који познају румунску историографију. Природно да није могло увек да се даје тачна оцена у погледу значаја историчара који је окарактерисан, јер се догодило да се неким историчарима посвећивала већа пажња и дато им је више простора, него другима који су то, можда, у већој мери заслужили. Истина овај недостатак је тешко избећи у једном тако сложеном и свеобухватном раду, на чијем издавању је сарађивало 22 истраживача, већином из Букурешта. Критеријуми оцењивања појединих личности нису могли да буду увек истоветни, јер су дати од великог броја сарадника који се и међусобно по много чему разликују. Као недостатак може се сматрати и чињеница што су из библиографије неких историчара изостављени неки важнији радови, а који би заслужили да буду свакако цитирани у „Енциклопедији“.

У целини, *Енциклопедија румунске историографије* представља издавачки подухват од изванредног значаја и користан рад за све оне који се баве историјским истраживањима. Енциклопедија нам пружа могућност да се са лакоћом упознамо са истраживачким резултатима у области историје и друштвених наука; она нам, истовремено, пружа оријентацију и представља корисно средство у раду на истраживању историјске прошлости и румунске цивилизације уопште.

На крају, *Енциклопедија румунске историографије* може корисно да послужи и југословенским историчарима, јер им пружа информације о многобројним студијама и радовима који садрже драгоцену грађу о румунско-словенским везама и узајамностима из даље прошлости, као и историјска сведочанства о заједничкој борби румунског и југословенског народа у раздобљу модерне и савремене историје. Посебно Енциклопедија може корисно да послужи војвођанским историчарима, јер она садржи многе радове и студије који се баве проблематиком прошлости данашње Војводине.

Глигор Попи

СИМПОЗИЈУМ „СЕОСКИ ДАНИ СРЕТЕНА ВУКОСАВЉЕВИЋА”, V, Заједница основног образовања, Пријепоље 1978, стр. 304

Већ пола деценије, сваке године, одржава се занимљиви и корисни скуп о многоструким аспектима живота југословенског села, инспирисан делом Сретена Вукосављевића. Штавише, из године у годину тематика у рефератима се проширује и обухвата и друге сродне и даље дисциплине и проблеме, а не само оне који спадају у уже схваћену социологију нашег села. Овај успели регионално организован скуп окупља читав низ сарадника из разних републичких центара а, што посебно треба подвући, радови са скупа редовно се и одмах штампају.

Ове године је тематика скупа била подељена на три дела: први се односи на дело Сретена Вукосављевића и социолошку проблематику села посматрану из савременог угла; други на сеоску општину кроз векове, а трећи на милешевски крај у ширем смислу.

У првом делу су дати исцрпни и аналитички прикази социјалистичког преображаја села (Нијаз Мусабеговић, др Д. Марковић и други), док су у другом делу запажени радови професора Симе Бирковића „Сеоска општина код Срба у Средњем веку” и професора Петра Влаховића „Село као заједница у југозападној Србији”.